

Här lyfter kollegorna varandra

Förskolan Utforskaren har byggt in det kollegiala lärandet i organisationen. Det finns tid för såväl bokcirkel som "swapping", medarbetarföreläsningar och walk-and-talk.

TEXT: TORA VILLANUEVA GRAN FOTO: MARCUS GUSTAFSSON

DET ÄR MORGON i förskolan Utforskaren som ligger i södra delen av Helsingborg. Varje tisdag börjar all personal senast klockan halv åtta och barnen tas emot ute på gården. På så vis har fyra pedagoger per vecka, alla från samma arbetslag, möjlighet att gå ifrån och ha bokcirkel ostört inne i matrummet. Förskollärare Anna Holmqvist, som även har ett samordnaransvar, är ständig cirkelledare.

– Jag är med varje tisdagsmorgon och träffar på så vis respektive bokcirkelgrupp var sjätte vecka. Tanken, förutom ny kunskap, är att detta ska svetsa ihop arbetslagen. Sedan tar vi också upp boken under arbetsplatsmöten, men då blandar vi i konstellationerna, förklarar hon.

På ett av de runda borden i matrummet är värmeljus tända. Runt omkring sitter barnskötare Beatrice Göransson, förskollärare Emelie Kivisaar samt snart färdiga förskollärare Sara Wigström. Boken som all personal i Utforskaren just nu delar upplevelsen av är *De yngsta barnen och undervisningen* av Lena Edlund. Anna Holmqvist frågar om det är något speciellt som kollegorna har tänkt på i de två kapitlen som de läst till denna gång.

– Jag tänkte återigen på det vi har pratat mycket om på sistone, att medvetet ta till vara undervisningssituationer i rutiner. Och att vi ska jobba vidare med våra progressionslistor som rör alla sådana tillfällen, säger Sara Wigström.

Läsningen av boken samt träffarna i cirkeln,

berättar Anna Holmqvist senare, är tänkt att leda till en ökad samsyn och samhörighet. I en större förskola som Utforskaren där det går 100 barn, kan det annars bli förutfattade meningar och antagande sinsemellan.

– De som jobbar med de äldre barnen kanske exempelvis suckar åt att de som jobbar med de yngre inte har sett till att alla barn kan skrapa av sin tallrik efter maten när de går över till äldre barns avdelningen. Sådana saker kan väcka irritation och dela upp personal i olika läger.

NU, UNDER UTVECKLINGSPROCESSEN i arbetet med boken, har man gemensamt skapat progressions-scheman. På så sätt är stegen tydliga: vad vill vi, generellt, att en tvååring ska få med sig? Och så vidare. Det handlar om att individanpassa.

– Naturligtvis är det mycket olika från barn till barn. Men genom att dela upp progressioner i olika konkreta steg och knyta dessa till rutinsituationer får vi automatiskt ständigt in undervisning i verksamheten, säger Anna Holmqvist.

Att det blev just den här boken som valdes för cirkeln beror på rektor Mirella Beck. När vi ses på hennes kontor berättar hon att hon själv läste den strax innan sommaren.

– Även om den är inriktad på de yngsta går situationerna att omsätta även till äldre barn. Den är konkret och praktiskt användbar och hamnar helt

Utforskaren

Förskolan är en del av Norlandiakoncernen och öppnades i januari 2018. Den erbjuder 100 förskoleplatser fördelade på åtta avdelningar. Här jobbar 18 pedagoger, rektor samt två kockar i det egna köket. Utforskaren är inrymd i en nybyggd fastighet byggd just för Norlandias koncept där varje avdelning ingår i ett block med grannavdelningen. Genom en vikkvägg kan avdelningarna delas upp alternativt ha öppna väggar sinsemellan.

**Tid för möte.
Öronmärkt tid
gör att Linda
Jönsson och
Julia Axelsson
hinner ses, fast
de jobbar i olika
arbetslag.**

Lärande cirkel. Varje tisdagsmorgon håller förskollärare Anna Holmqvist i bokcirkeln för kollegorna.

Mirella Beck är rektor för Utforskaren och ansvarig för ett 20-tal medarbetare.

”Jag vill hitta sätt att få de olika medarbetarna att växa just där de är.”

rätt i den utvecklingsprocess där vi just nu är, säger Mirella Beck.

Utforskaren är en del av Norlandiakoncernen och startade i nybyggda lokaler för bara tre år sedan. Mirella Beck betonar vikten av att skapa en egen anda och gemenskap i en ny verksamhet, att få med all personal på tåget om vilka värden just den här förskolan har och vill arbeta med.

– Vi har förstås hela tiden läroplanen i ryggen. Men man kan tolka saker olika. Genom att arbeta med kollegialt lärande, varav bokcirkeln är ett exempel, tvingas vi stöta och blöta våra egna tolkningar av innebörden av styrdokumentet och hur

vi konkret ska jobba med dem här hos oss.

Precis som många andra rektorer kämpar Mirella Beck med att rekrytera utbildad personal. Totalt i Utforskaren finns i dagsläget fyra förskollärare och tolv barnskötare. Några i personalen har arbetat inom förskolans värld i drygt 20 år och är mycket erfarna, medan andra är relativt nya.

– Genom att jobba med kollegialt lärande är min tanke att hela tiden lyfta lägstanivån. Den här boken kan man läsa och få ut mycket av oavsett förkunskaper. I mitt ledarskap vill jag hitta sätt att få de olika medarbetarna att växa just där de är.

I MATSALEN, DÅR bokcirkeln pågår, visar väggklockan alldeles strax halv 9. Personalen ute på gården börjar ta in barnen i olika grupper, ser vi genom fönstren. Det är dags att runda av, nu behövs var och en av bokpratarna ute bland barnen inför förmiddagens olika aktiviteter. De bestämmer att de fortsätter diskussionen under arbetslagsplaneringen senare i veckan.

Det organiserade kollegiala lärandet är dock inte slut för dagen. När bokcirkelgänget och dess samtalsledare har spridits ut runt om i lokalerna är det i stället barnskötarna Linda Jönssons och Julia Axelssons tur att ha en 40 minuters ”walk-and-talk” i

Boken central. I bokcirkeln läser Beatrice Göransson, Emelie Kivisaar och Sara Wigström om de yngsta barnens undervisning.

omgivningarna. Mirella Becks tanke är att kollegialt lärande ska pågå hela tiden under läsåret, på olika sätt. Det är ett arbete som aldrig blir färdigt. För att få tid till det krävs effektiv organisation, menar hon.

– Man behöver kartlägga alla rutinsituationer och vad de vanligtvis innebär för att veta hur lång tid de tar och vilka arbetsinsatser som krävs. Jag älskar sådant, att lösa utmaningar och att hela tiden utveckla, säger Mirella Beck.

FÖRRA LÅSÅRET HADE personalen ”swapping” (av engelskans swap som betyder utbyte). De fick byta avdelning med varandra under fyra dagar i sträck. Rektorn organiserade för att varje medarbetare skulle få uppleva en swapping vardera per läsår.

– Tanken var att komma in med ögon utifrån och ställa frågor till kollegorna som kunde ge ytterligare reflektion. Dessutom kunde den som swappade ta inspiration från kollegornas sätt att arbeta, säger Julia Axelsson som provade på det.

Hon står, klädd i ytterkläder, i sin chefs rum och Mirella Beck tillägger att tanken också var ökad gemenskap.

– Vi ska vara en och samma förskola och förstå hur kollegor tänker och arbetar, säger hon.

Nu har dock pandemin satt stopp för swap-

ping-projektet, kollegorna bör inte flytta runt mellan avdelningar i coronatid. I stället, som alternativ, har Mirella Beck infört dessa walk-and-talk.

– Vi fick önska en kollega, som vi inte kände så mycket och ville promenera och prata med, säger Julia Axelsson och drar en lapp ur en glasburk som rektorn håller fram.

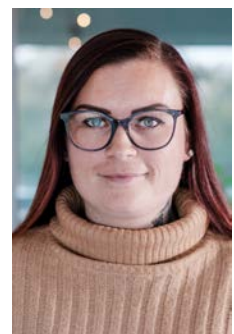
DÄR STÅR DET EN MENING, mest som en inspiration till vad hon och Linda Jönsson kan börja prata om.

– Det kan ju vara svårt att komma igång. Sedan får medarbetarna prata om precis vad som helst, jag kräver ingen redovisning. Allt som sägs mellan dem under promenaden stannar där, säger Mirella Beck.

Hon har själv sina utvecklingssamtal på detta sätt, för den som vill. Under en promenad kan det kännas lättare att ta upp svåra och känsliga saker, menar hon.

– Och så är det bra att komma bort från förskolan för att fokusera. Sitter man i ett rum här händer det saker utanför fönster och dörr hela tiden.

Vi lämnar Julia Axelsson och Linda Jönsson och låter dem traska runt i omgivningarna och prata i fred. Tillbaka i förskolan träffar vi barnskötare Charlotte Hübner som berättar att hon driver rörelsearbetet och jobbar med Generation Pepp.

Specialintresse. Charlotte Hübner, barnskötare, driver Generation Pepp för barn och kollegor.

Byter tankar. Beatrice Göransson, barnskötare och Sara Wigström, snart färdig förskollärare lär sig av varandra.

”Våra engagemang tas till vara. Brinner man för något får man chans att utveckla det.”

– Våra engagemang tas till vara. Brinner man för något får man chans att utveckla det, tycker Charlotte Hübner. Hon har, förutom i barngrupp, själv lett rörelsepass för kollegorna under arbetsplatsträffar och utbildningsdagar. Kollegan Sara Wigström, som vi träffade tidigare, har å sin sida fått hålla i föreläsningar för kollegorna om nyförvärvade kunskaper från förskolläraryrket.

– Man växer av utmaningen att gå bortom sin komfortzon. Genom att ha denna inställning, att alla kan bidra med vad de kan, lär vi oss ständigt av varandra. 🌱

Barnskötarna Ariza Ewerth (tv) och Madeleine Nilsson uppskattar samarbetet.

Få till kollegialt lärande

- Se över organisationen. Hur kan ni skapa utrymme för utveckling?
- Nyttja all personals olika kompetens. Vilka specialintressen har var och en som hen kan sprida vidare till kollegor?
- Tänk utanför boxen. Kan ni också ha walk-and-talk? Eller swapping avdelningar emellan? Att lära görs på så många olika vis – även för oss vuxna! – och sker inte enbart när någon åker på extern kurs.
- Som chef: Håll i och håll ut. Ofta tar lärandeprocesser längre tid än beräknat. Vägen till målet är viktig, pedagogerna behöver känna delaktighet och att det är de tillsammans som skapar samsynen. Lyssna in och låt medarbetarna bli färdiga innan ni går vidare till nästa utvecklingsområde.